

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdiła a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **JUDr. R. Š.**, zastoupeného JUDr. Miroslavem Hlavničkou, advokátem, se sídlem Plzeňská 1700/9, Děčín, proti žalované: **Policie České republiky, ředitelství služby cizinecké policie**, se sídlem Olšanská 2, Praha 3, o žalobě proti rozhodnutí ředitele Úřadu cizinecké policie a pasové služby Federálního policejního sboru ze dne 1. 10. 1991, č. j. UC - 857/P - 91, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2009, č. j. 7 Ca 308/2008 - 153,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobce v postavení stěžovatele napadá kasační stížností shora označené usnesení Městského soudu v Praze, kterým byla odmítnuta jeho žaloba ze dne 19. 5. 2008, kterou se domáhal přezkoumání rozhodnutí ze dne 1. 10. 1991, kterým bylo rozhodnuto o odvolání žalobce proti rozkazu ředitele Úřadovny CPS Ústí nad Labem ve věcech personálních č. 75 ze dne 30. 7. 1991, jímž bylo rozhodnuto o propuštění žalobce ze služebního poměru podle § 100 odst. 1 písm. e) zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti.

Městský soud v Praze shledal, že žaloba, kterou se domáhal stěžovatel přezkoumání rozhodnutí z roku 1991, byla podána opožděně, neboť rozhodnutí ředitele Úřadu cizinecké policie a pasové služby FPS ze dne 1. 10. 1991 bylo stěžovateli doručeno v říjnu 1991, kdy rovněž nabylo právní moci. Od tohoto okamžiku běžela lhůta k podání žaloby ke správnímu soudu podle § 118 odst. 2 zákona č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru (byla třicetidenní). Pokud byla žaloba žalobcem podána

19. 5. 2008, byla podána opožděně, tedy po uplynutí lhůty (§ 72 s. ř. s.). Proto soud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. b) odmítl.

Nadto městský soud zcela přiléhavě podal rekapitulaci soudních sporů, které stěžovatel od roku 1991 vede v oboru správního soudnictví; pro účely tohoto rozsudku postačí pouze uvést, že ze soudního spisu městského soudu sp. zn. 7 Ca 308/2008 a spisů sp. zn. 38 Ca 324/95 a sp. zn. 5 Ca 192/2004 plyne, že stěžovatel podal proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí služebního funkcionáře z 30. 7. 1991 a 1. 10. 1991 (v jejichž důsledku byl propuštěn ze služebního poměru příslušníka Federálního policejního sboru pro porušení služební přísahy a služební povinnosti zvláště hrubým způsobem) žalobu již dne 31. 10. 1991 u Okresního soudu v Děčíně. O této žalobě rozhodl správní soud (Městský soud v Praze usnesením ze dne 30. 11. 1995, č. j. 38 Ca 324/95 - 86) tak, že řízení zastavil jsa přesvědčen o tom, že nejsou dány podmínky pro věcný přezkum rozhodnutí v důsledku úpravy obsažené v zákoně č. 519/1991 Sb. (jednalo se o rozhodnutí, jež nabyla právní moci před 1. 1. 1992). Toto rozhodnutí městského soudu nebylo napadeno žádným opravným prostředkem, zejména nebylo podrobena cestou ústavní stížnosti testu ústavnosti ze strany Ústavního soudu.

Další žalobu proti témuž rozhodnutí podal stěžovatel 9. 11. 2004; domáhal se zejména přezkumu procesních aspektů věci, totiž zda bylo napadené rozhodnutí stěžovateli řádně doručeno v autentické formě a zda tedy nabylo právní moci. Městský soud o této žalobě rozhodl dne 21. 3. 2007 pod č. j. 5 Ca 192/2004 - 114. Městský soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno v autentické podobě v říjnu 1991; uvedl rovněž, že i kdyby příslušné předpisy o služebním poměru účinné ke dni 1. 1. 1992 umožňovaly soudní přezkum těchto rozhodnutí, jednalo by se zcela jednoznačně o žalobu opožděnou (rozhodnutí bylo doručeno v říjnu 1991, žaloba byla podána 9. 11. 2004). Proti tomuto rozhodnutí Městského soudu stěžovatel nepodal opravný prostředek podle soudního řádu správního (kasační stížnost), takže tehdejší závěry městského soudu nebyly podrobeny přezkumu ze strany Nejvyššího správního soudu.

Za této procesní situace stěžovatel při jednání Okresního soudu v Ústí nad Labem dne 19. 5. 2008, který měl rozhodnout o žalobě na určení trvání služebního poměru stěžovatele (pod sp. zn. 13 C 87/2002, přičemž řízení o žalobě na určení, že služební poměr trvá a o peněžních a jiných náležitostech vedou soudy v oboru občanského soudního řízení od roku 1991, resp. 1995), rozšířil žalobu o návrh na přezkoumání rozhodnutí č. 75 ze dne 30. 7. 1991 a rozhodnutí č. j. UC - 857/P - 01 ze dne 1. 10. 1991, kterými byl propuštěn ze služebního poměru; důvodem měla být i skutečnost, že Ústavní soud zrušil nálezem sp. zn. I. ÚS 487/04 rozhodnutí obecných soudů, které konstatovaly nedostatek soudní pravomoci. (Citovaným nálezem zrušil Ústavní soud rozhodnutí obecných soudů rozhodujících v oboru občanského soudního řízení, žádné rozhodnutí soudu z oboru soudního řízení správního, kterými se Městský soud v Praze vyslovoval o přípustnosti či včasnosti podaných správních žalob vůči označeným rozhodnutím služebních funkcionářů, nebylo ústavní stížností napadeno a nebylo nálezy Ústavního soudu, které ve stěžovatelových věcech Ústavní soud vydal, dotčeno; jde o nálezy sp. zn. IV. ÚS 232/98 a sp. zn. I. ÚS 487/04).

Tímto způsobem vyvolal stěžovatel v roce 2008 před městským soudem již třetí řízení o přezkum těchto rozhodnutí (ze dne 30. 7. 1991 a ze dne 1. 10. 1991 o propuštění ze služebního poměru). Městský soud se k několikrát doplňované žalobní argumentaci soustředil především na zjištění, zda je možno považovat žalobu za včas podanou; vzal za prokázané, že jde o žalobní návrh učiněný před Okresním soudem v Ústí nad Labem dne 19. 5. 2008, přičemž tento soud dne 16. 9. 2008 pod č. j. 13 C 124/2008 - 125 vyslovil k projednání této věci svou věcnou nepříslušnost a postoupil věc Městskému soudu v Praze. (Městský soud

jako překlenutelný procesní problém posoudil postup tohoto okresního soudu, který nepostupoval důsledně podle § 104b odst. 1 o. s. ř., jenž mu přikazoval, aby řízení o návrhu, který je svým obsahem správní žalobou proti správnímu rozhodnutí, zastavil, s poučením žalobce o možnosti podat žalobu správnímu soudu).

Tento žalobní návrh stěžovatel obsáhle několikrát doplňoval, přičemž jeho argumentace mj. mířila opětovně k tomu, že mu napadené rozhodnutí nebylo řádně doručeno, neboť mu bylo doručeno v říjnu 1991 pouze ve fotokopii, nikoli v originálu. K rozkazu č. 75 ze dne 30. 7. 1991 namítal (doplnění ze dne 17. 2. 2009), že toto rozhodnutí bylo pouze vyhlášeno, stěžovatel měl možnost jej podepsat, ale do stěžovatelovy dispozice se dostalo až v prosinci 2008 u Okresního soudu v Ústí nad Labem.

Městský soud se pak obsáhle ve svém rozsudku nyní napadeném kasační stížností zabíral procesní historií stěžovatelových opakovaných žalob proti týmž správním aktům, aby dospěl k závěru, že pouhé tvrzení o doručení fotokopie rozhodnutí bez toho, aby byla současně zpochybněna autenticita této fotokopie (její soulad s originálem rozhodnutí), resp. bez konkrétního zjištění o rozdílnosti kopie a originálu rozhodnutí, není důvodem pro závěr, že rozhodnutí nebylo doručeno. Městský soud poukázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 47/2005 - 89, které se vyslovilo k smyslu a účelu doručování písemného vyhotovení rozhodnutí; jestliže byl stěžovateli doručen výtisk č. 2 rozhodnutí (ověřený jako kopie originálu rozhodnutí), byla z formy tohoto rozhodnutí jeho autenticita zřejmá. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí vzápětí v říjnu 1991 žalobu, tedy na svém právu použít prostředky procesní obrany nebyl nijak zkrácen. Nadto byly již tyto námitky posouzeny městským soudem v řízení pod sp. zn. 5 Ca 192/2004, přičemž nejpozději doručením rozhodnutí v této věci (3. 4. 2007) musel mít jistotu, že rozhodnutí existuje ve čtyřech shodných výtiscích, přitom výtisk č. 2 mu byl doručen. Ani poté stěžovatel netvrdil, že doručením kopie rozhodnutí mu bylo znemožněno se s rozhodnutím seznámit, že neměl dobrou víru v pravost tohoto rozhodnutí, a že mu tak bylo znemožněno kvalifikovaným způsobem uplatnit právo na soudní ochranu; kasační stížnost proti tomuto rozhodnutí nepodal. Jestliže po uplynutí dalšího roku žalobce opět tvrdí, že doručení nebylo účinné, považoval to soud za snahu obejít zákonnou lhůtu k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Takovému jednání však nelze přiznat soudní ochranu (zde se městský soud odvolal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2006, č. j. 8 As 16/2006 - 103, který jednání adresáta správního rozhodnutí, jemuž je známo, že určité rozhodnutí bylo vydáno, ale který jedná účelově, označil za takové, jemuž soudní ochranu přiznat nelze). Proto městský soud neakceptoval poukaz stěžovatele na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z roku 2003, č. j. 5 A 150/2001 - 48. Žaloba byla tedy dne 19. 5. 2008 podána opožděně a jako takovou ji městský soud podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítl.

Stěžovatel podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost; namítá, že rozkazy č. 75 a č. 76 nebyly „dány do dispozice“ žalobce, to se stalo až v důsledku postupu Okresního soudu v Ústí nad Labem v prosinci 2008; tak došlo k porušení § 51 správního řádu (zákon č. 71/1967 Sb.). Žalovaný měl povinnost podle správního řádu tyto rozkazy žalobci doručit - pokud tak neučinil, nemohly nabýt právní moci a žaloba byla podána včas. Je v rozporu s čl. 6 Úmluvy i s názorem Ústavního soudu vyjádřeným v nálezu sp. zn. I. ÚS 487/04, pokud tyto rozkazy nebyly žalobci doručeny. Podle žalobce neobstojí poukaz na úpravu v zákoně č. 100/1970 Sb., podle které nebylo třeba rozkazy předávat žalobci do jeho rukou. Na nezákonný postup žalovaného však městský soud nereagoval.

Dále stěžovatel namítá, že závěr městského soudu o opožděnosti žaloby je v rozporu s občanským soudním řádem, konkrétně § 95 odst. 1 a § 112 odst. 2., jestliže Okresní soud

pravomocným usnesením připustil rozšíření žaloby na přezkoumání rozhodnutí, aniž zjistil údajnou opožděnost žaloby, nemůže je rozhodnutí jiného soudu ignorovat. Žalobce byl v dobré víře, že o jeho žalobě bude řádně rozhodnuto, a to povolením projednání takové žaloby usnesením jednoho soudu, které bylo následně rozhodnutím jiného soudu odmítnuto. Postupem městského soudu měl být žalobce krácen na právech zaručených mu Ústavou v čl. 90. Vyložil-li jeden soud právo ve prospěch žalobce, nemůže jiný soud toto právo nerespektovat.

Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření; uvedl, že žalobce byl nepochybně s obsahem obou rozkazů (č. 75 i 76) seznámen vyhlášením dne 31. 7. 1991, což stvrdil i svým podpisem, který sice následně přeškrtnal, ale na faktu, že byl s nimi seznámen, to nemůže nic měnit. Do rozkazu č. 75 podal odvolání, o němž bylo rozhodnuto rozhodnutím ze dne 1. 10. 1991, č. j. UC - 857/P - 91, tak, že rozkaz č. 75 byl potvrzen. Již 17. 10. 1991 podal proti těmto rozhodnutím žalobu, v níž nikterak doručení předmětného rozkazu nezpochybil. Žalovaný se ztotožnil s názorem městského soudu, že postupy žalobce směřují k obejití zákonné lhůty pro podání žaloby. Žalovaný navrhl kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost shledal přípustnou, neboť ji podal účastník řízení (§ 102 s. ř. s.), projednal ji vázán uplatněnými námitkami (§ 109 s. ř. s.) a shledal, že není důvodná.

Kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí, kterým byla žaloba odmítnuta jako opožděná; proto se uplatněné námitky mohou vztahovat pouze k takto vymezenému předmětu řízení a musí být podřaditelné pod specifický důvod upravený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Tomuto požadavku námitky uplatněné stěžovatelem odpovídají. Nezákonnost namítaného usnesení může tak spočívat především v nesprávném právním posouzení věci.

Podle § 72 odst. 1 s. ř. s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Lhůta je zachována, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Podle § 72 odst. 4 s. ř. s. nelze zmeškání lhůty pro podání žaloby prominout. Poněvadž v projednávané věci má být předmětem řízení přezkum rozhodnutí služebního funkcionáře o propuštění stěžovatele ze služebního poměru, lze rovněž poukázat na úpravu v zákonech upravujících služební poměr policistů: podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, platí, že žalobu lze podat proti pravomocnému rozhodnutí do 60 dnů od právní moci (§ 196), podle zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, platila pro podání žaloby lhůta 30 dnů od právní moci (§ 137), v některých případech i obecná lhůta podle s. ř. s. dva měsíce, podle zákona č. 334/1991 Sb. platila lhůta 30 dnů od právní moci rozhodnutí (§ 118 odst. 2). Lhůtu k podání žaloby je nutno posuzovat podle právní normy, jež je účinnou v době, kdy je žaloba podána. Pro posuzovanou věc je rozhodující, zda a kdy napadené rozhodnutí (kterým je ve správním soudnictví vždy rozhodnutí orgánu II. stupně, jež tvoří spolu s rozhodnutím orgánu I. stupně jeden procesní celek, připouští-li příslušný procesní předpis odvolání, což platí i v posuzované věci) nabylo právní moci. Tuto právní otázku předpisy o služebních poměrech, ať zákon č. 334/1991 Sb. či jeho následovníci v podobě zákona č. 186/1992 Sb. a č. 361/2003 Sb., upravovaly shodně tak, že rozhodnutí je v právní moci, pokud proti němu nelze podat odvolání (§ 106 odst. 6 zákona č. 334/1991 Sb., stanovil, že rozhodnutí služebního orgánu, které bylo doručeno a proti němuž již nelze podat odvolání, je v právní moci. Podle § 113 odst. 6 téhož zákona platilo, že proti rozhodnutí o odvolání se nelze odvolat).

Žaloba byla stěžovatelem podána formou „rozšíření žaloby“ projednávané u Okresního soudu v Ústí nad Labem dne 19. 5. 2008; z protokolu o jednání (sp. zn. 13 C 87/2002) na č. l. 116 soudního spisu městského soudu sp. zn. 7 Ca 307/2008 je zřejmé, že civilní soudy projednávaly od roku 1991 stěžovatelovu žalobu na určení, že jeho služební poměr trvá - podle tohoto protokolu šlo o jediný nárok, který uplatňoval. Stěžovatel slyšen v tomto jednání dne 19. 5. 2008 jako účastník doslova uvedl: „*V zájmu své právní jistoty a také právní ochrany činím současně i návrh, aby moje věc byla projednána v rámci správního soudnictví jako návrh na přezkoumání služebního funkcionáře, kdy ostatně takový návrh jsem v roce 1991 učinil a to návrhem došlým Okresnímu soudu v Děčíně. Tento návrh činím z těch důvodů, aby bylo postaveno najisto, zda můj služební poměr platně skončil či nikoli.*“ Nato Okresní soud v Ústí nad Labem postoupil dne 20. 6. 2008 spis Vrchnímu soudu k rozhodnutí, neboť není dána věcná příslušnost Okresního soudu. Vrchní soud věc vrátil Okresnímu soudu (č. j. Nep 1617/2008 - 120 ze dne 5. 9. 2008) s výtka, že má postupovat dle § 104b o. s. ř. Nato Okresní soud v Ústí nad Labem pod č. j. 13 C 124/2008 - 125 dne 16. 9. 2008 vyslovil svou věcnou nepřislušnost (k přezkoumání rozhodnutí služebních funkcionářů ze dne 30. 7. 1991 a 1. 10. 1991 ve věci propuštění stěžovatele ze služebního poměru) a postoupil věc Městskému soudu v Praze; městský soud věc obdržel 6. 11. 2008.

Již zde musí Nejvyšší správní soud konstatovat, že obecné soudy činné v občanském soudním řízení tímto postupem uzavřely bludný kruh, v němž se pohybovaly od roku 1991, kdy stěžovatel podal u Okresního soudu v Děčíně žalobu, v níž se domáhal určení, že jeho služební poměr trvá a tehdy požadoval i určitá finanční plnění. Přitom právě tato žaloba byla procesním postupem probíhající v letech 1991 - 1994 postoupena k projednání jako soudu věcně a místně příslušnému, pokud šlo přezkoumání rozhodnutí služebních funkcionářů o propuštění stěžovatele ze služebního poměru, Městskému soudu v Praze, **jenž o ní rozhodl 30. 11. 1995 pod sp. zn. 38 Ca 324/95 (právní moc 8. 12. 1995). Poněvadž se v petitu žaloby dožadoval žalobce i výroku, že služební poměr trvá a žalovaný je mu povinen vyplatit požadovaná finanční plnění** (petit upřesněn podáním z 25. 10. 1995), **vyloučil Městský soud v Praze usnesením ze dne 24. 11. 1995 návrh, aby soud určil, že služební poměr u žalovaného trvá a o náhradě služebního příjmu a naturálních náležitostí k samostatnému projednání a posléze postoupil v tomto rozsahu žalobu příslušnému soudu činnému v občanském soudním řízení (usnesení z 18. 12. 1995, č. j. 38 Ca 324/95 - 85).** Již v roce 1995 (jakkoli nelze zlehčovat situaci tehdejších čtyřletých sporů o to, který soud má o žalobě z října 1991 rozhodovat) **věc nesporně vešla do sféry správního soudnictví a bylo o ní pravomocně rozhodnuto shora uvedeným usnesením městského soudu z 30. 11. 2005;** správní soud tehdy seznal, že nemůže věc meritorně posoudit, neboť tomu brání přechodná ustanovení zákona č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád; svůj právní názor tehdy městský soud podrobně odůvodnil.

Již na tomto místě je nucen Nejvyšší správní soud uvést, že bylo zcela v dispozici stěžovatele, pokud nebyl srozměněn s výsledkem tohoto řízení u správního soudu, aby při vědomí principu *vigilantibus iura* využil veškeré tehdy dostupné opravné prostředky umožňující tento pravomocný výrok zvrátit. Zvláště se nabízela cesta ústavní stížnosti, kterou stěžovatel nevyužil, přestože se jednalo o zásadní výrok ve vztahu ke správním aktům, v jejichž důsledku jeho služební poměr skončil.

Stěžovatel pouze opakovaně podal správní žalobu (jak shora rekapitulováno, v roce 2004) a nyní učinil předmětem soudního řízení správního tatáž správní rozhodnutí potřetí.

Městský soud v Praze nepovažoval tento třetí návrh na přezkoumání správních rozhodnutí za *res iudicata*, ani za návrh nepřipustný, byl však povinen i oprávněně zkoumat, zda jde o návrh včasný. Přitom po obsáhlém posouzení rozhodnutí ze dne 1. 10. 1991 a okolností jeho doručení

(které ovšem zpochybněny nebyly), dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno řádně v podobě, která nezavdávala pochybnosti o jeho autenticitě. Jestliže napadené rozhodnutí bylo doručeno v říjnu 1991, pak žaloba podaná v roce 2008 je nutně žalobou opožděnou, ať by již byla zvažována lhůta dvouměsíční či kratší (Nejvyšší správní soud se kloní ke lhůtě 60 denní podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů).

Stěžovatel v podané kasační stížnosti vůbec nebrojí proti závěrům, které učinil městský soud ohledně právní moci napadeného správního aktu (kterým je rozhodnutí orgánu II. stupně, tedy rozhodnutí služebního funkcionáře ze dne 1. 10. 1991, č. j. UC - 857/P - 91), tedy proti závěrům, které v usnesení zaujal městský soud ve vztahu k namítané kvalitě rozhodnutí z 1. 10. 1991 (doručení fotokopie). Nejvyšší správní soud by za této situace byl v duchu konstantní judikatury oprávněn kasační stížnost odmítnout, neboť důvody, které stěžovatel uplatňuje, nemíří do podstaty rozhodovacích důvodů městského soudu. Neučinil tak však, neboť tento postup nepovažuje s ohledem na procesní průběh projednávání stěžovatelových věcí za účelný.

Namítá-li stěžovatel, že se městský soud nedostí zaobíral tím, že rozkazy č. 75 a 76 z roku 1991 (rozkaz č. 75 je rozhodnutím orgánu I. stupně o propuštění stěžovatele ze služebního poměru) nebyly stěžovateli písemně doručeny, pak je třeba uvést, že stěžovateli je známo, a v kasační stížnosti to sám uvádí, že tak upravoval postup při vydávání těchto aktů zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, podle něhož byly vydány. Takový rozkaz byl vyhlášen a adresátem podepsán (§ 127 cit. zákona stanovil, že služební orgán je povinen oznámit rozhodnutí (vyhlásit písemný rozkaz) příslušníku, jehož se týká. Písemné vyhotovení rozhodnutí (písemný rozkaz) není třeba příslušníku doručit s výjimkou případů, které stanoví ministr vnitra ČSSR. K historii přeškrtnutého podpisu stěžovatele na rozkazu č. 75 se již správní soud v minulosti vyslovil (srov. usnesení sp. zn. 5 Ca 192/2004 z 21. 3. 2007). Je nepochybné, že stěžovatel byl s tímto rozkazem seznámen, a rovněž je nepochybné, že si je vědom právní úpravy, která v době vydání tohoto rozkazu platila a s níž byl postup orgánu, jenž jej vydal zcela v souladu - správní soudy posuzují věc podle právního a skutkového stavu, jaký zde byl v době vydání správního aktu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Správní akty orgánů I. i II. stupně tvoří jeden celek, přitom však primárním předmětem přezkumu je rozhodnutí orgánu II. stupně (srov. § 68 písm. a/ s. ř. s. ve vztahu k § 65 s. ř. s.). Námitky ve vztahu k správnímu rozhodnutí orgánu I. stupně mohou obecně uspět pouze tehdy, jestliže pro vytykanou vadu trpí obdobným deficitem i rozhodnutí orgánu II. stupně. V posuzované věci je nutno předně konstatovat, že stěžovatel v kasační stížnosti uvádí právní argumentaci, kterou vůbec neuplatnil v řízení před městským soudem. Přestože spisová dokumentace věci je po 19 letech již značně nepřehledná, lze v soudním spise sp. zn. 7 Ca 308/2008 v několikrát doplňované žalobní argumentaci k této dílčí námitce nalézt na č. l. 136 pouze konstatování, že rozkaz č. 75 mu byl pouze vyhlášen, byla mu dána možnost jej podepsat, nebyl mu však „dán do jeho dispozice“; to se mělo stát až v prosinci 2008. Pokud v kasační stížnosti uvádí, že na věc měl být v roce 1991 aplikován správní řád, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a dále to má plynout z nálezu ÚS sp. zn. 487/04, pak městský soud se neměl k čemu drobněji vyjadřovat, když stěžovatel v žalobě takovouto argumentaci nevznesl; Nejvyšší správní soud nicméně k této námitce uvádí, že úprava v zákoně č. 100/1970 Sb., byla nesporně úpravou speciální vůči správnímu řízení upravenému správním řádem z roku 1967, v době vydání rozkazu č. 75 ČSFR nebyla vázána Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a pokud jde o nález Ústavního soudu sp. zn. 487/04, Nejvyšší správní soud se s jeho textem seznámil a neshledal v něm niče, co by se týkalo způsobu seznámení stěžovatele s rozkazem č. 75 v roce 1991. Námitka důvodnou není.

Dále stěžovatel namítá, že správní soud (zde Městský soud v Praze) měl být „vázán“ usneseními okresního soudu, jenž po 13 letech poté, co mu správní soud postoupil v roce 1995 žalobu z roku 1991 po rozhodnutí o návrhu na přezkum správních aktů o propuštění ze služebního poměru v části petitu, jenž se týkal určení, zda právní vztah trvá a o nároku na majetková plnění, postoupil tomuto správnímu soudu procesně zcela vadným způsobem nově „vytvořenou“ - jak objasněno již třetí žalobu proti týmž rozhodnutím - v tom smyslu, že byl povinen ji považovat za bezvadnou z hlediska všech procesních podmínek včetně včasnosti jejího podání. Městský soud postupoval velmi procesně uvážlivě, pokud tuto žalobu považoval za přípustnou; (§ 104b o. s. ř. předvídá v případě podání správní žaloby u civilního soudu zastavení řízení a poučení navrhovatele o lhůtách a místě podání správní žaloby, což se v posuzované věci nestalo). Nejvyšší správní soud takovýto procesní postup aprobejuje, i když by byl oprávněn ex officio v tomto postupu shledat vážnou procesní vadu. Pokud dále městský soud příznivě hodnotil i účinky takto podané žaloby k datu 15. 9. 2008, i tento postup Nejvyšší správní soud v projednávané věci shledává přijatelným. K námitkám stěžovatele mířícím na jeho přesvědčení, že už z postupu okresního soudu mohl dovozovat, že jeho žaloba vznesená v řízení před tímto soudem bude mít naprostý procesní úspěch, lze uvést následující: Judikatura Nejvyššího správního soudu obsahuje ustálený soubor právních názorů, jimiž se setrvale jednotně Nejvyšší správní soud řídí; jednak je proto třeba učinit odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2005, č. j. 3 As 30/2005 - 66 (dostupný na www.nssoud.cz a publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyšší správní soud 1405/2007), v němž je řečeno, že při posuzování včasnosti správní žaloby podané u správního soudu poté, kdy soud v občanském soudním řízení pravomocně zastavil řízení ve smyslu § 104b odst. 1 o. s. ř., je nezbytné ... zkoumat i skutečnost, zda již při podání žaloby k obecnému soudu nebyla zmeškána lhůta pro podání správní žaloby. Podání žaloby u obecného soudu po uplynutí lhůty způsobuje i opožděnost posléze podané správní žaloby. Dále v rozsudku ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65, Nejvyšší správní soud vyslovil následující závěr: „*Ze skutečnosti, že okresní soud v usnesení podle § 104b odst. 1 poučil žalobce o možnosti podat v jednoměsíční lhůtě novou žalobu k věcně a místně příslušnému krajskému soudu, nelze vyvozovat, že tím bylo implicitně potvrzeno splnění podmínky podání žaloby ve lhůtě podle § 72 s. ř. s.; takové posouzení ostatně ani okresnímu soudu nepřislouží.*“. Tyto závěry nutno aplikovat i na posuzovanou věc, úkonem okresního soudu byla věc pouze předložena správnímu soudu (byť zcela procesně nesprávně, nicméně v této konkrétní věci akceptovatelně); okresní soud nedisponuje žádnou pravomocí posuzovat, zda procesní podmínky včetně včasnosti podání žaloby byly splněny, natožpak povolovat, jak uvádí stěžovatel, projednání takové žaloby. Žaloba stěžovatele by tedy bývala musela být podána včas k datu 15. 9. 2008. Jestliže napadený správní akt nabyl právní moci v říjnu 1991, pak žaloba podaná 15. 9. 2008 byla opožděnou žalobou. Městský soud nepochybil, pokud takovou žalobu podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítl.

Nejvyšší správní soud k posuzované věci dále dodává:

Právo na přístup k soudu ve věcech ochrany základních lidských práv je základní hodnotou, k níž je třeba upínat veškeré procesní postupy soudů. Nelze nevidět, že v oblasti obecných soudů, u nichž podal stěžovatel v roce 1991 žalobu, došlo k řadě procesních obrátů, které stěžovatel musel vnímat nepříznivě, a proto mu také Ústavní soud dal podvakrát za pravdu v jeho stížnostech vůči postupu těchto soudů. V oblasti správního soudnictví se soudy zabývaly již třemi žalobami stěžovatele podanými proti týmž správním aktům (rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru), v letech 1995, 2004 a 2008. Vedle nezpochybnitelného práva stěžovatele na přístup k soudu (jenž mu jako takový odepřen nikdy nebyl) nutno vidět i principy jistoty nastolených právních poměrů a povinnosti každého střežit svá práva, zvláště pak u účastníků s právním vzděláním zastoupených profesionály v oboru práva. Ve stěžovatelově věci je určující, že správní soud v roce 1995 usoudil, že rozhodnutí, která nabyly právní moci před 1. 1. 1992,

nemohou být přezkoumána. Do tohoto data existoval pouze přezkum rozhodnutí, u kterých to výslovně zákony umožňovaly, cestou tzv. opravného prostředku, a i po tomto datu existoval široký soubor rozhodnutí správních orgánů z přezkumu vyloučených. Právní závěry, které správní soud učinil ve vztahu k přezkoumatelnosti napadených rozhodnutí, nutno materiálně pojímat jak *res iudicata* (věc pravomocně rozhodnutou). Z tohoto hlediska se nejeví jako určující, že formálně bylo řízení o žalobě v roce 1995 zastaveno. Tyto závěry mohly podlehnout přezkumu Ústavním soudem, pokud by žalobce proti tomuto rozhodnutí správního soudu včas brojil ústavní stížností. Soudní spisy o takovémto kroku nevypovídají ničeho. I kdyby v současné době měl správní soud jiný náhled na výklad přechodných ustanovení zákona č. 519/1991 Sb., principy právní jistoty a stability právních vztahů, které pravomocně v minulosti správní soud již posoudil, nedovolují znovu otevírat skončené právní věci. V této věci by totiž skutečně šlo o změnu právního posouzení citované právní úpravy; ani případné přesvědčení soudu o jiném právním posouzení věci však nemůže převážit běh času a odstup řady let od právní moci napadeného správního rozhodnutí a rozhodnutí správního soudu.

Nadto je třeba vidět, že stěžovatel nevyužil ani práva napadnout kasační stížností rozhodnutí městského soudu ze dne 21. 3. 2007, č. j. 5 Ca 192/2004 - 114, kterým byla jeho žaloba (v pořadí druhá) odmítnuta jako nepřijatelná - i když současně bylo vysloveno, že ji bylo lze považovat i za opožděnou.

Městský soud správně posoudil v posuzované věci žalobu jako přípustnou - byť implicitně - (podle judikatury Nejvyššího správního soudu má posouzení nepřijatelnosti žaloby přednost před důvodem odmítnutí pro opožděnost - srov. rozsudek ze dne 31. 10. 2007, č. j. 2 As 46/2006 - 98); shledal však, že žaloba byla podána opožděně. Tomuto závěru nemůže Nejvyšší správní soud nic vytknout.

Dovolává-li se stěžovatel svého práva na spravedlivý proces, je nutno toto jeho právo vidět i kontextu jeho procesních možností, jimiž v průběhu uplynulých let disponoval a jichž ovšem opakovaně nevyužil.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou a jako takovou ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1, 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.; stěžovatel v řízení procesně nebyl úspěšný, proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nemá, procesně úspěšný žalovaný by takové právo měl, avšak ze soudního spisu plyne, že v řízení o kasační stížnosti podal vyjádření, což lze považovat za v zásadě běžnou součást jeho činnosti, proto mu soud náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. června 2010

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu